

- процессе обучения в школе / И. А. Невский // Вопросы психологии. – 1964. – № 2. – С. 54 – 62.
16. Околелов О. П. Управление профессиональной подготовкой будущего учителя / О. П. Околелов // Советская педагогика. – М., 1984. – № 10. – С. 77–81
17. Платонов К. К. Об изучении и формировании личности учащегося / К. К. Платонов, Б. И. Адашкин. – М.: Высшая школа, 1966. – 224 с.
18. Психология: Словарь / [под общ. ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского]. – [2-е изд., испр. и доп.]. – М.: Политиздат, 1990. – 494 с.
19. Профконсультационная работа со старшеклассниками / [под ред. Б. А. Федоришина]. – К.: Радянська школа, 1980. – 160 с.
20. Рубинштейн С. Л. Проблемы общей психологии / С. Л. Рубинштейн. – М.: Педагогика, 1976. – 416 с.
21. Сейтешев А. П. Профессиональная направленность личности / А. П. Сейтешев. – Алма-Ата: Наука Казахской ССР, 1990. – 336 с.
22. Селиванов В.И. О побудительных силах поведения личности / В. И. Селиванов // Вопросы психологии. – 1957. – № 3. – С. 57 – 63.
23. Симанов П. В. Что такое эмоции? / П. В. Симанов. – М.: Знание, 1966. – 226 с.
24. Скаткин М. Н. Проблемы современной дидактики / М. Н. Скаткин. – [2-е изд.]. – М.: Педагогика, 1984. – 96 с.
25. Сподін Л. А. Педагогічні умови формування професійної спрямованості особистості студентів вищих аграрних закладів: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04 / Людмила Анатоліївна Сподін. – К., 2001. – 19 с.
26. Ханцева Г. Г. Формирование профессиональной направленности студентов в процессе изучения иностранного языка (на материале технического вуза): дис. ... канд. пед. наук: 13.00.08 / Галина Григорьевна Ханцева. – Рубцовск, 2000. – 126 с.
27. Халяпина Л. Н. Социализация учителя / Л. Н. Халяпина. – М.: Новое знание, 2005. – 128 с.
28. Чебышева В. В. Психология трудового обучения / В. В. Чебышева. – М.: Высшая школа, 1983. – 175 с.
29. Щукина Г. И. Активизация познавательной деятельности учащихся в учебном процессе / Г. И. Щукина. – М.: Просвещение, 1979. – 160 с.
30. Perry R.B. General Theory of Value / R.B. Perry. – New York, 1926. – 213 p.

УДК 378.147

Рижиков В. С.Кіровоградський інститут
ім. Святого Миколая МАУП

ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО СПЕЦІАЛІСТА-ЮРИСТА ВІДПОВІДНО ДО ПРОФЕСІОГРАФІЧНОГО ПРОФІЛЮ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З ДОПОМОГОЮ ІГРОВОГО НАВЧАННЯ

У науковій статті розкривається значення ігрового навчання на семінарських заняттях для формування спеціаліста юриста-правознавця відповідно до цільової моделі фахівця. Використання ролевих та ділових ігор на семінарських заняттях дозволяє сформувати відповідні якості юриста, які неможливо сформувати за традиційного навчання.

Ключові слова: професіограма, ігрове навчання, юрист.

Рижиков В. С. Формирование современного специалиста-юриста согласно профессиографического профиля на практических

занятиях с помощью игрового обучения. В научной статье раскрывается значение игрового обучения на семинарских занятиях при формировании юриста-правоведа согласно целевой модели специалиста. Применение ролевых и деловых игр на семинарских занятиях позволяет сформировать соответствующие качества юриста, которые невозможно сформировать при традиционном обучении.

Ключевые слова: профессиограмма, игровое обучение, юрист

Ryzhikov V. S. The Importance of Role and Business Games Usage on the Practical Classes to Form Future Lawyers According to Special Purposes of the Specialist Model. The article tackles the importance of the seminars to prepare Specialist degree of Lawyers according to Special Purposes of the Specialist Model. The usage of role and business games in seminars allow forming corresponding qualities of a lawyer which cannot be formed during traditional classes.

Key words: profессиogramma, role games, lawyer.

Формування правової держави, удосконалення законодавства вимагають значного реформування системи підготовки кваліфікованих юридичних кадрів, спрямованої на розвиток самостійного юридичного мислення, формування професійної юридичної правосвідомості, утвердження основних принципів і цінностей, пов'язаних з моральними основами, гуманістичною роллю права в житті суспільства. Сьогодні потрібна генерація юристів, здатних працювати в нових динамічних соціальних, економічних і політичних реаліях.

Значні розробки щодо зазначеної наукової проблеми професійної підготовки юристів існують у галузі професійної педагогіки, юридичної психології (С. П. Бочарова, А. Є. Коновалова, В. Ю. Шепітько, Ю. В. Чуфаровський, М. І. Порубов, О. М. Порубов).

Мета статті – розкрити значення ефективності ігрового навчання в професійній підготовці юристів відповідно до професіограми юриста; порівняти традиційну систему проведення практичних (семінарських) занять з використанням інтенсивних методів навчання.

Для того, щоб підготувати відповідного фахівця для ринкової економіки, зокрема юриста-правознавця, потрібна цільова модель спеціаліста. Якщо сказати простою мовою, зрозумілою для широкого загалу, потрібно мати «креслення спеціаліста». Цільова модель спеціаліста – це системоутворюючий фактор у процесі побудови професійної підготовки, повний набір знань, навичок і вмінь, а також основних життєзабезпечуючих систем у професійно важливих якостях, зібраних воедино з урахуванням спеціалізованих методичних напрямів у діяльності спеціаліста, особливостей його професійної діяльності [3].

Сьогодні ми можемо сказати впевнено, що соціальний запит на професії у ринковій економіці вимагає цільової моделі спеціаліста у кожній галузі підготовки, окремо ці вимоги визначаються не тільки розвитком науково-технічного прогресу, але й

психофізіологічними та інтелектуальними можливостями людини. Це пов'язано з величезним психологічним навантаженням на організм людини на фоні сидячого способу життя. Відповідно до вищезазначеного цільова модель спеціаліста у ринковій економіці визначає ціль і задачі підготовки, за якою відповідно слідує технологія процесу професійної підготовки (теоретичної, фізичної, психологічної, практичної і безпосередньої професійної діяльності).

Враховуючи життєві потреби розробки цільової моделі майбутнього спеціаліста юриста-правознавця, нами було розроблено анкети і проведено анкетування серед юристів-практиків, аспірантів, магістрантів, студентів випускних курсів. Із упевненістю можна зробити висновок, що потреба у відповідній моделі особливо гостро виникла з розвитком ринкових відносин, із входженням держави у світову економічну систему, коли національне законодавство має відповідати Європейським та світовим нормам.

Опанування комплексом знань, формування навичок та вмінь у процесі семінарського заняття, яке проводиться з використанням сучасних передових педагогічних технологій, дозволить майбутньому юристові не тільки на високому рівні виконувати професійні обов'язки, але й оволодіти засобами адекватної оцінки ресурсів і цінностей людського капіталу, компетентного вибору життєвого шляху. Лише на семінарських заняттях передбачається формування глибоких знань чинного законодавства, необхідних майбутньому юристові для ефективного економіко-правового регулювання ринкових відносин у правовому полі держави.

Формувати професійно важливі якості майбутнього спеціаліста-юриста можливо лише в процесі всієї професійної підготовки. У нашому науковому дослідженні ми вибираємо семінарські заняття, на яких можливо сформувані деякі важливі якості юриста, і на відміну від традиційного навчання ми використовуємо ділові та рольові ігри, за допомогою яких формуємо необхідні якості юриста для успішного виконання своїх професійних обов'язків в умовах ринкової економіки.

Семінарські заняття – це дієва форма розвитку продуктивного мислення студентів у процесі обговорення навчальних проблемних ситуацій, занурення їх у колективну пізнавальну діяльність. Семінарське заняття надає студенту можливість оволодіти навичками та вміннями аргументовано й обґрунтовано висловлювати свої думки, коректно, використовуючи наукові докази, доводити власну точку зору, вести дискусію, політичний діалог, опонувати [4].

Семінар, в якому використовуються психологічні теорії, розвиває творчу активність і самостійність студентів, закріплює їх зацікавленість до науки та наукових досліджень, допомагає пов'язати науково-практичні положення з практичною діяльністю. Його можна проводити у вигляді розгорнутої бесіди за планом, попередньо доведеним до студентів, чи невеликих доповідей з

наступним обговоренням з усією аудиторією. Метод доповідей сприяє обміну думками, проведення дискусій за ними, за дефіциту часу аналізувати вислови співрозмовників, вибирати необхідний матеріал для подальшого логічного проведення дискусії. Для семінарів характерним є безпосередній контакт викладача зі студентами. Тому дуже важливо встановити довірливе спілкування, створити дружню атмосферу, взаємопорозуміння, уміло залучити студентів до дискусії. Такі заняття ефективні тоді, коли вони проводяться як попередньо підготовлене спільне обговорення висунутих питань з колективним пошуком відповідей на них [4].

Наведемо таку порівняльну характеристику психологічних критеріїв оцінки семінарського заняття при підготовці юристів:

- цілеспрямованість – постановка проблеми, прагнення пов'язати теоретичний матеріал з практикою;

- планування – визначення головних питань, пов'язаних з профільюючими дисциплінами, ознайомлення з останніми досягненнями науки і техніки за предметом;

- організація роботи – уміння висловлювати власні думки і підтримувати дискусію, конструктивний аналіз усіх відповідей і виступів студентів, наповненість навчального часу обговоренням проблем, поведінка самого викладача;

- стиль проведення заняття – жвавий, з постановкою гострих питань, які виникають у процесі дискусії або млявий, що не будить думку;

- ставлення викладача до студентів – з повагою, вимогливе в межах дозволеного або байдуже; критичне;

- управління групою – викладач швидко встановлює контакт з учасниками семінару, впевнено і вільно тримається у групі, коректно і справедливо взаємодіє з усіма студентами чи, навпаки, робить значну кількість зауважень, підвищує голос;

- висновки викладача – кваліфіковані, переконливі або такі, що не збагачують знання студентів, не мають у своєму змісті теоретичних узагальнень.

В умовах ринкової економіки в правовому полі, що швидко змінюється, впровадження в навчання психологічних чинників особливо актуальне. При проведенні такого заняття в процесі формування майбутнього фахівця-правознавця студенти можуть виконувати різні ролі правового характеру. Це дає можливість тим, хто навчається, усвідомити, що правильність і раціональність ухвалення рішення спричиняє економічні наслідки. Студенту-юристу на семінарському занятті потрібно логічно переосмислити масу інформації, виробити альтернативну гіпотезу прийняття рішень, обґрунтувати робочу гіпотезу, включаючи модель прийняття й реалізації рішення. У таких випадках для юриста великого значення набувають його резервні можливості з переробки додаткової інформації на тлі сильної емоційної напруги.

Психологічна теорія діяльності в рамках теоретичних поглядів А. С. Виготського [1], О. М.

Леонтьєва [2] виділяє три основних види людської діяльності – трудову, ігрову та навчальну. Всі ці види взаємозалежні та взаємопов'язані. Аналіз психолого-педагогічної літератури з теорії виникнення гри в цілому дозволяє представити спектр її призначень для розвитку й самореалізації у навчанні. Німецький психолог К. Гросс першим наприкінці 19 сторіччя зробив спробу систематичного вивчення гри, він називає гру споконвічною школою формування поведінки: якими б зовнішніми або внутрішніми факторами ігри не мотивувалися, зміст їх саме в тому, щоб стати для учнів школою життя. Гра об'єктивно є первинною стихійною школою, хаос якої надає учневі можливість ознайомлення з особливостями, традиціями поведінки у суспільстві, професійній діяльності.

Технологія ігрових форм навчання націлена на те, щоб навчити студентів-юристів усвідомлювати мотиви свого навчання, своєї професійної поведінки в грі, а також у житті, тобто формувати мету й програми власної самостійної діяльності та передбачати її найближчі результати, можливі соціально-економічні наслідки.

Гра – найбільш доступний для учнів вид діяльності на семінарському занятті, засіб переробки отриманої навчальної інформації на лекціях, практичних заняттях, у процесі самопідготовки, роботи з навчальною літературою й іншими науковими джерелами. У студентів в процесі гри яскраво проявляються особливості мислення, уява про майбутню професійну діяльність; проявляється їхня емоційність, активність, що розвиває потребу в професійному спілкуванні [5]. Цікава гра підвищує розумову активність студента, і він може вирішити більш складне завдання, ніж на традиційному семінарському занятті, але з цього не варто робити висновок, що заняття мають проводитися тільки у формі гри. Гра – це тільки один з методів, і вона дає гарні результати тільки в сполученні з іншими методами навчальної роботи на семінарських заняттях.

При підготовці майбутніх юристів необхідним є використання в навчальному процесі рольових та ділових ігор, тому що це імітація реальної професійної діяльності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Выготский Л. С. Педагогическая психология / Л. С. Выготский. – М.: Педагогика, 1994. – 479 с.
2. Леонтьев А. Н. Деятельность, сознание, личность / А. Н. Леонтьев. – М.: Политиздат, 1977. – 304 с.
3. Макаров Р. Н. Теория и практика конструирования целевых моделей операторов особо сложных систем управления: [монография] / Р. Н. Макаров, Л. В. Герасименко. – М.: Изд. Международной академии проблем человека в авиации и космонавтике, 1997. – 450 с.
4. Рогозинский В. М. Азбука педагогического труда / В. М. Рогозинский— М.: Высш. шк., 1990.— 112 с.
5. Рыжиков В. С. Деловые игры как составляющие методики формирования экономической культуры в процессе подготовки будущих юристов / В. С. Рыжиков // Наукові праці академії, 2005. – Вип. X. – С. 30 – 49.

УДК 378.147

Гнітій Н. В.

Полтавський університет
споживчої кооперації України

ИНДИВИДУАЛИЗАЦИЯ НАВЧАЛЬНОЙ ДИЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ З ХІМІЇ ЗА ПРОЕКТНОЮ ТЕХНОЛОГІЄЮ

У статті розглядаються особливості індивідуалізації навчальної діяльності студентів з хімії за проектною технологією. Формується модель використання методу проектів при вивченні дисциплін хімічного циклу у вищій школі, що дозволяє формувати у студентів вміння складати алгоритми науково-дослідницької діяльності, сприяє розвитку позитивної мотивації до вивчення хімії, формує когнітивний підхід до навчання та підвищує індивідуальну активність.

Ключові слова: індивідуалізація навчальної діяльності, проектна технологія, хімія.

Гнітій Н. В. Индивидуализация учебной деятельности студентов по химии посредством проектной технологии. В статье рассматривается индивидуализация учебной деятельности студентов по химии согласно проектной технологии. Формулируется модель использования метода проектов при изучении дисциплин химического цикла в высшей школе, что позволяет формировать у студентов умение составлять алгоритм научно-исследовательской деятельности, содействует развитию позитивной мотивации к изучению химии, формирует когнитивный подход к учению и повышает индивидуальную активность.

Ключевые слова: индивидуализация учебной деятельности, проектная технология, химия.

N Gnityi. Personalization of scholastic activity of students' knowledge on Chemistry by means of design technology. Particularities of organization of individual cognitive students' activity during the lessons of Chemistry according to design technology are considered. The model of use the method project is formulated at study of discipline of the chemical cycle in high school that allows to form students skills, to form the algorithm of research activity, assists the development of positive motivation to study Chemistry, forms cognitive approach to training and raises the individual activity.

Key words: personalization of scholastic activity, design technology, Chemistry.

Проектна технологія сьогодні є однією з найпопулярніших інновацій. Проектна діяльність різностороння та динамічна. Звідси й витікає багато непорозумінь, бо тепер всю науково-дослідну діяльність називають проектною. А у проекті є своя власна філософія, методологія, своя власна практика, особливо коли ця практична діяльність реалізується у ВНЗ.

Проблема проектної діяльності не була до недавнього часу проблемою університетської освіти. Аналіз сучасних педагогічних досліджень свідчить про значну підвищену увагу науковців та педагогів-практиків до проектної технології навчання, яка досліджувалася з різних позицій у роботах С. Е. Генкал, В. В. Гузеева, М. Епштейна, І. Г. Єрмакова,